

Istentisztelet – Nagycsütörtök

Budapest-Fasor, 2021. április 1. 11:00; MGyTK

Az ünnep igéje: Krisztus által van váltságunk és üdvösségünk. (Gal 6,14)

Lekció/olvasmány: Jn 13,1-15 – Jézus megmossa tanítványai lábát

Közeledett a páska ünnepe, és Jézus tudta, hogy eljött az ő órája, amelyben át kell mennie e világból az Atyához. Szerette övéit e világban, szerette őket mindvégig. És vacsora közben, amikor az ördög már a szívébe sugallta Júdás Iskáriótesnek, Simon fiának, hogy árulja el őt, Jézus tudva, hogy az Atya mindent a kezébe adott, és hogy az Istentől jött, és az Istenhez megy, felkelt a vacsorától, letette felsőruháját, és egy kendőt kötött magára, azután vizet öntött a mosdótálba, és elkezdte a tanítványok lábát mosni és törölni a magára kötött kendővel. Simon Péterhez lépett, aki így szólt hozzá: Uram, te mosod meg az én lábamat? Jézus így válaszolt neki: Amit én teszek, most még nem érted, de később majd megérted. Péter így szólt hozzá: Az én lábamat nem mosod meg soha. Jézus így válaszolt neki: Ha nem moslak meg, semmi közöd sincs hozzám. Simon Péter erre ezt mondta neki: Uram, ne csak a lábamat, hanem a kezemet, sőt a fejemet is! Jézus így szólt hozzá: Aki megfürdött, annak csak arra van szüksége, hogy a lábát mossák meg, különben teljesen tiszta. Ti is tiszták vagytok, de nem mind. Mert tudta, ki árulja el, azért mondta: Nem vagytok mindnyájan tiszták. Miután megmosta a lábukat, és felvette a felsőruháját, ismét asztalhoz telepedett, és ezt mondta nekik: Értitek, hogy mit tettem veletek? Ti Mesternek és Úrnak hívtok engem, és jól mondjátok, mert az vagyok. Ha tehát megmostam a ti lábatokat, én, az Úr és a Mester, nektek is meg kell mosnotok egymás lábát. Mert példát adtam nektek, hogy amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek.

Textus/a prédikáció alapigéje: 2Móz 24,1-11 – A szövetség megkötése

Azután így szólt [Isten] Mózeshez: Jöjj fel az ÚRhoz te és Áron, Nádáb és Abihú meg Izráel vénei közül hetvenen, és tőle távol boruljatok le előtte! Csak Mózes jöjjön közelebb az ÚRhoz, a többiek ne jöjjenek közelebb! A nép ne jöjjön fel vele! Akkor lement Mózes, és elmondta a népnek az ÚR minden igéjét és valamennyi törvényét. Az egész nép pedig ezt felelte egy akarattal: Megtesszük mindazt, amit elrendelt az ÚR. Akkor leírta Mózes az ÚR összes igéjét. Másnap korán reggel oltárt épített a hegy lábánál, és tizenkét szent oszlopot állított fel Izráel tizenkét törzse szerint. Azután odarendelt néhány izráeli ifjút, hogy mutassanak be égőáldozatot, és vágjanak le bikákat békeáldozatul az ÚRnak. Mózes pedig fogta a vér felét, tálakba töltötte, a vér másik felét pedig az oltárra hintette. Majd fogta a szövetség könyvét, és felolvasta a nép előtt. Azok ezt mondták: Engedelmesen megtesszük mindazt, amit az ÚR mondott. Azután Mózes vette a vért, ráhintette a népre, és ezt mondta: Annak a szövetségnek a vére ez, amelyet az ÚR kötött veletek, mindezeknek az ígérek az alapján. Majd fölment Mózes és Áron, Nádáb és Abihú meg Izráel vénei közül hetvenen. Látták Izráel Istenét: Lába alatt zafírkőféle volt, olyan tiszta, mint maga az ég. Izráel fiainak a vezetőire [Isten] nem emelt kezet, bár látták az Istent, amikor színe előtt ettek és ittak.

Kedves Gyülekezet!

A Sinai hegyi szövetségkötés és törvényadás eseményeit zárja ez a fejezet. Napra pontosan három hónappal az egyiptomi kivonulás után Mózes és a vele vonuló törzsek megérkeztek a Sinai-pusztába. Ott Isten bizonyos kiválasztottakat felhívott magához a Sinai-hegyre, ahol olyan élményben részesültek, mely az egész Ószövetségben példa nélküli: *Látták Izrael Istenét, látták az Istent – és nem haltak meg. Másutt Isten maga mondja ezt Mózesnek: Elvonultam előtted egész fenségemet ... arcomat azonban nem láthatod, ... mert nem láthat engem ember úgy, hogy életben maradjon. (33,19-20) Nem azért nem láthatta, mert Isten arctalan vagy láthatatlan, hanem azért, mert*

szent. Isten szentségének közelsége pedig halandó ember számára veszélyes, félelmetes, elemésztő.

Emlékezzünk vissza, mekkora rémületről számolnak be a Biblia azon tudósításai, melyekben emberek mennyei lényekkel, angyalokkal találkoznak. Rilke átérezte ezt, amikor nem Istennel, hanem „csak” az ő egyik angyalával való találkozását elképzelve ír így a Duinói Elégiákban:

„Hogyha kiáltanék, ki hallana engem
az angyalok rendjéből? és ha netán a szí-
vére
vonna hirtelen egyik: én belepusztulnék
az erősebb lét közelébe. ...
Iszonyu minden angyal. ...”

Péter, János és Jakab élhetett át hasonlót a megdicsőülés hegyén. Míg az elváltozott Jézus és mellette Mózes és Illés látványa vonzó ámulatot keltett bennük (*Uram, jó nekünk itt lenni!* – mondták), addig az őket beárnyékoló felhőben megmutatkozó tömény isteni jelenlét komoly rettegéssel töltötte el őket: *arcra borultak, és nagy félelem fogta el őket.* (Mt 17,4.6) Hallatlan és páratlan tehát az a kegy, az a megtiszteltetés, melyben Mózeset és a többi izraeli vezetőt ott a Hórebbe Isten részesítette. Kiemeli és minden más eseménytől megkülönbözteti ez az „Isten-látás” mind a törvényadás fontosságát, mind az Isten és Izrael közti szövetségekötés jelentőségét. Látták az iszonyú, az emésztő Istent, és Isten nemhogy nem emelt rájuk kezét, azaz nemhogy nem pusztultak bele az ő erős létének közelébe, hanem – milyen meghökkentően hétköznapi! – még ettek és ittak is utána, ott a szent Isten közvetlen közelében.

Lehet azt mondani, hogy a Sinain lezajlottához hasonló ókori keleti hűbéri szerződéseknél ill. szövetségekötéseknek mindig része – az esküvel való megpecsételés, az emlékkő állítás, az oklevélírás vagy a törvény lejegyzése mellett – a sóval vagy vérrel végzett áldozatbemutatás keretei között megtartott, a felek között újonnan létrejött kapcsolatot megpecsételő közös étkezés, a szövetségi lakoma. A bibliai szöveg azonban nem ír semmit ennek az étkezésnek a jellegéről. Könnyed étkezés volt vagy ünnepélyes? Nem tudjuk. Csak sejtjük, hogy talán még ez is a megelőző, az Istent látó élmény szellemében zajlott: félelem, iszonyat, ámulat, megrendültség lenyűgöző, fenséges hangulatában.

Egy túszként libanoni fogságba esett és öt éven át egy ottani börtönben raboskodó Brit férfi számolt be arról a szabadulása után, hogy amikor négy év után ott bent a börtönben cseresznyét kaptak – a négy év alatt először látva gyümölcsöt és valami színeset – bár vágytak rá, hogy rögvést megízleljék, mégsem nyúltak hozzá, hanem egy napon át csak nézték a cseresznyéket, csodálattal, áhítattal, megrendülten. Valahogy így ehetett Mózes, a három pap és a hetven vén is akkor ott a hegyen. *Bár látták az Istent, ettek és ittak.* Páratlan élmény lehetett! Kapcsolatba kerülni, szemtől-szemben látni a Szentet, s aztán enni a közelében! Annyira kifejezhetetlen, leírhatatlan, megrázó tapasztalat, hogy nem is lehet róla máshogy, csak ilyen pőre egyszerűséggel írni. *Bár látták az Istent, ettek és ittak.*

Aztán eltelt nagyjából 1300 év – és ez a Szent Isten, kinek a közelében előtte ember e Sinai-hegyi jelenet kivételével nem bírt megmaradni, úgy kivet-

között önnön szent megközelíthetetlenségéből, hogy olyan lett, mint közlünk egy, mint te meg én. Az ember létünkkel teljesen azonosuló, látható, tapintható, hallható és érző hús-vér ember. Aki rendre együtt evett és ivott – elsősorban nem kora vallási elitjével, bár arra is volt példa – hanem a legméltalanabbakkal, az üzenetére nyitott bűnösökkel, Jézus igazi kiválasztottaival. Mennél nyomorultabbak voltak, annál lelkesebb szeretettel evett és ivott együtt velük. Az evangéliumi leírásokból ilyen: meghitt, közvetlen és oldott, fesztelen étkezésekre és beszélgetésekre következtetünk.

A zömmel egyszerű halászokból álló szűk tanítványi körében 3x365 nap során ki tudja hány alkalommal elköltött közös falatozások is ilyenek lehetnek. Az utolsó, a páskát ünneplő vacsora is – meghitt, szereteteli, de borús-baljós-komoly hangulatú. Sőt, amikor Jézus látta, hogy elmarad a szokásos vacsora előtti lábmosás, maga kötött kendőt és kezdte mosni a koszos-poros tanítvány lábait – ennek leírása csak János evangéliumában szerepel – majd megjegyezte, hogy ha ő, az Úr és a Mester ezt teszi, akkor tőlük, a követőitől is hasonló alázatot és közvetlenséget vár.

Ez az utolsó közös vacsora szorosán kötődik az egyiptomi szabadulás történetéhez és a Sinai-hegyi szövetségekötéshez is. A Szent Isten erős kézzel és kinyújtott karral szerzett népének szabadulást az egyiptomi fogságból, hatalmasan és csodálatosan. A Szent Isten a Sinai-hegyen szövetségi-rokoni kapcsolatra lépett Izraellel, a kölcsönös hűség, valamint a kölcsönös és kizárólagos, azaz féltő szeretet jegyében. A Szent Isten aztán, az alkalmas időben, mindezeket – a szabadítást és szövetségekötést – magába foglalón egy új, radikálisan közvetlen és megközelíthető arcát mutatta meg a világnak akkor, amikor önmagát megüresítve Jézusban emberré lett és nem a Sinain, hanem egy másik hegyen, a Golgotán, ember iránti szeretete miatt véres-szétépett áldozattá lett.

Azóta mindenki, nem csak Mózes és a másik hetvenhárom, hanem mindenki bátran Isten szerető közelébe mehet, ha vágyik rá. Ehetünk és ihatunk a jelenlétében, mi több, belőle táplálkozhatunk – úgy, hogy nem halunk meg, hanem élünk. Sőt, így élünk igazán. Az önzés béklyóiból az Isten- és emberszeretet és az Isten- és emberszolgálat szabadságára felszabadulva. Kegyelem, irgalom, bűnbocsánat és áldás szent ölelésében, megújulás és megszentelődés szent folyamatában. Ez jusson eszünkbe, ezt értsük meg minél jobban, valahányszor a lábmosó és az úrvacsorában minket asztalához hívó, nekünk önmagát kínáló Jézusra gondolunk! Imádkozzunk!

Úr Jézus! Lényed és új szövetséged új üzenetet hozott nekünk: aki benned látja meg Istent, az nem hal meg, hanem él. Az ostya és a bor jegyei hirdetik nekünk: te haltál meg, te lettél áldozat azért, hogy mi élhessünk – akaratodat hálás örömmel és engedelmesen megcselekvő, embereket és bennük téged szolgáló és szerető, teljes életet. Légy áldott ezért. Ámen.